

emmer gència climà tica

**CLAUS PER CONSOLIDAR
I FILS PER SEGUIR TEIXINT**

Autoria

Berta Maristany Corbella
Mariano Flores

Amb la revisió de/agraïments

Àlex Guillamón Lloret

Coordinació

Natalia Riera Manzano

Edició 2021

Un projecte de:

EduAlter

Amb el suport de:

Ajuntament de
Barcelona

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

Generalitat
de Catalunya

Barcelona, 2021

ÍNDEX

05.

Breu descripció

06.

Vinculació curricular de les activitats

11.

Activitat per activitat

- A0. Coneixements previs [12]
- A1. Què? Per què? Com? I...ara què? [14]
- A2. La temperatura emocional [16]
- A3. La peixera pel clima [18]
- A4. Biodiversitat i salut global [20]
- A5. Transicions i projectes vitals [22]
- A6. Existeix la pràctica perfecta? [24]
- AF. Passem a l'acció! [26]

29.

Glossari de conceptes clau

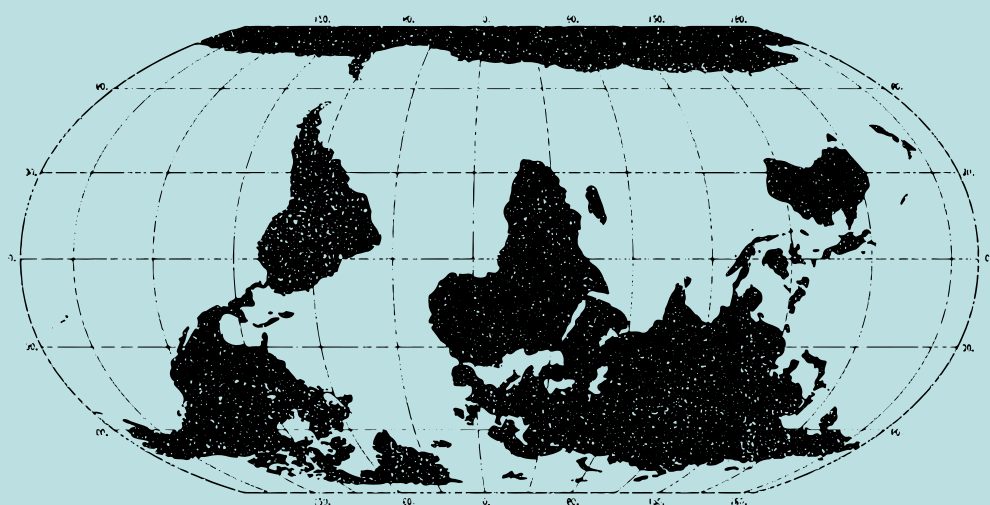
33.

Recursos i contactes

36.

Enxarxa't!

Segons les nostres
cosmovisions som
éssers que naixem de
la terra, l'aigua i el
blat de moro. [...]
Despertem! Desper-
tem Humanitat! Ja no
hi ha temps.

Berta Cáceres

BREU DESCRIPCIÓ

A continuació presentem una sèrie de recursos i referències per a complementar la proposta didàctica de la Guia sobre Emergència Climàtica.

A més d'oferir algunes orientacions i pautes per a vincular les activitats de la proposta al desplegament curricular de les competències en l'etapa d'Educació Secundària, ens agradaria oferir-vos més elements que responen al panorama de l'Educació per a la Justícia Climàtica, en el qual diverses entitats i professionals dediquen energies i esforços, fruit de la inquietud i preocupació del moment.

Estem convençudes que així, podreu comptar amb una bona manera de conèixer més recursos respecte a la temàtica i teixir xarxes entre professionals de l'àmbit ampliant les vinculacions per al coneixement i suport mutu.

VINCULACIÓ CURRICULAR DE LES ACTIVITATS

En aquest apartat podreu trobar les **orientacions i vinculacions de cadascuna de les activitats** de la Unitat Didàctica a dues referències sobre integració curricular en l'etapa de Secundària (per als cursos de **3r i 4t d'ESO**).

D'una banda, cada activitat l'hem relacionat a les **orientacions pedagògiques** que ofereix la

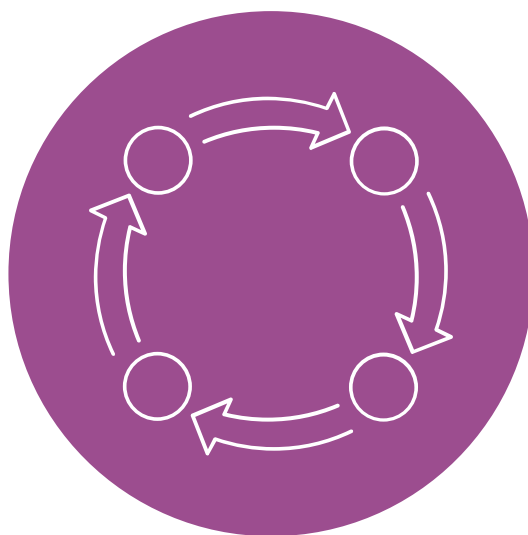
Guia Competències per Transformar el Món¹

(Massip, C. Barbeito, C. Egea, A. Flores, M.,2018). En cadascuna de les orientacions que trobareu en aquesta Guia podreu consultar en línia algunes vinculacions a continguts curriculars d'àrees o matèries del currículum, recomanacions a nivell metodològic sobre algunes tècniques didàctiques per a treballar

aquests mateixos continguts, així com altres pràctiques de referència que us poden inspirar per a continuar o enriquir les activitats.

També trobareu les orientacions de **vinculació a la proposta de desplegament competencial que des del Departament d'Educació de Catalunya**², s'ha realitzat sobre la base de les competències bàsiques per àmbits curriculars.

En aquest últim apartat, a més de trobar la referència sobre la Competència a desenvolupar, també us incloem la dimensió específica de desenvolupament curricular i continguts clau de l'àmbit relacionat a la Competència.

1. La Guia es pot visitar aquí: www.competenciesiepd.edualter.org

2. El desplegament curricular per àmbits de l'ESO es pot trobar aquí: <http://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/eso/curriculum>.

RESUM DE LES VINCULACIONS A LA GUIA D'ORIENTACIONS COMPETÈNCIES PER TRANSFORMAR EL MÓN

8.

	EIXOS TEMÀTICS DE COMPETÈNCIES PER A TRANSFORMAR EL MÓN				
	MEDI AMBIENT	CULTURA DE PAU	SOSTENIBILIDAD ECONÒMICA	INTERCULTURALITAT	DRETS HUMANS, CIUTADANIA I GOVERNANÇA
Activitat: A0. Com definiries l'emergència climàtica?					
Activitat: A1. Què? Per què? Com? Per a què? I... ara què?!					
Activitat: A2. La temperatura emocional					
Activitat: A3. La peixera pel clima					
Activitat: A4. Salut i ecodependència					
Activitat: A5. Transicions i projectes vitals					
Activitat: A6. Existeix la pràctica perfecta?					
Activitat: A7. Passem a l'acció!					

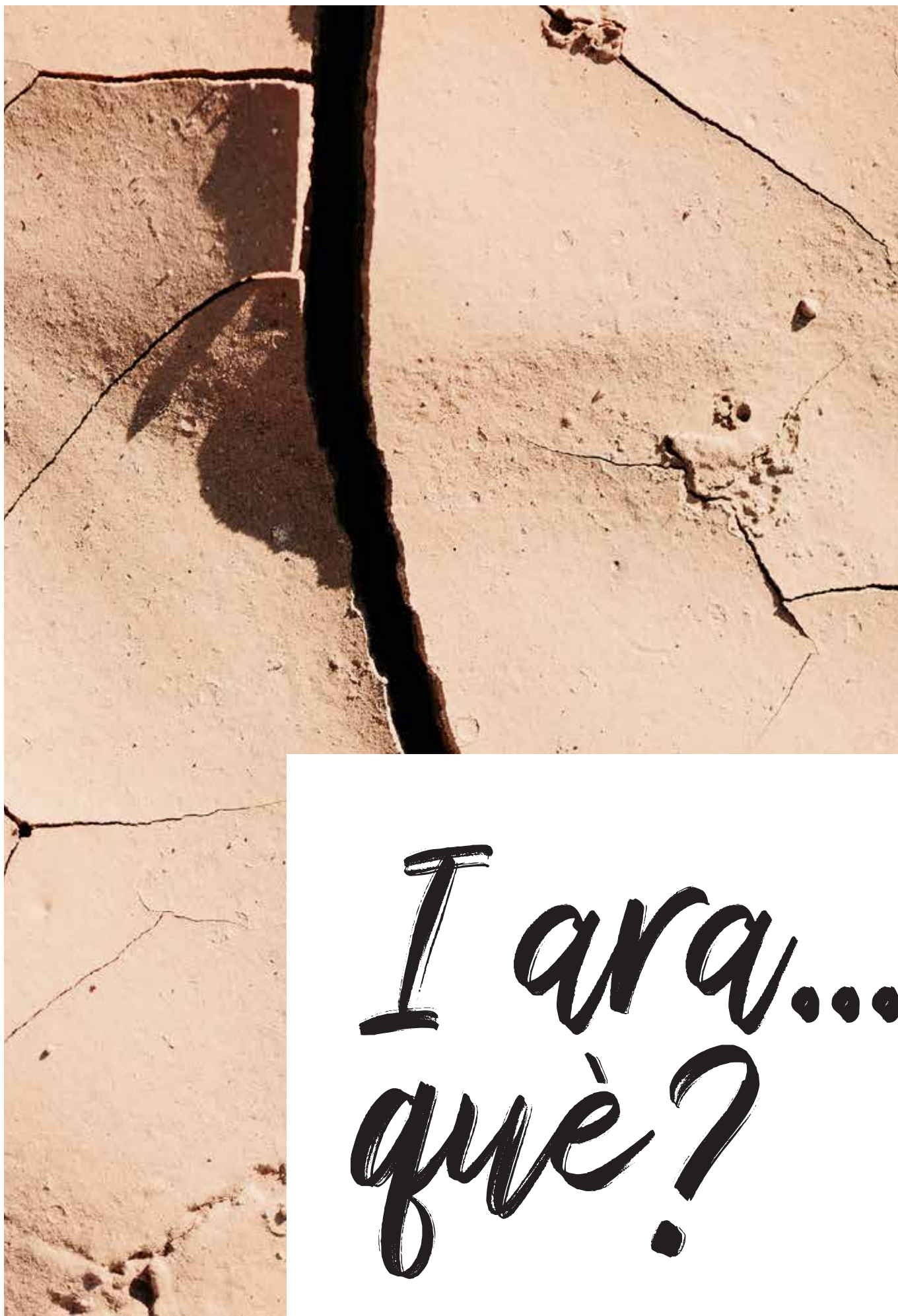
* S'han assenyalat les orientacions que estan explícitament vinculades a cada activitat, de manera transversal l'eix temàtic de Gènere també s'incorpora en les activitats i enfocaments de cadascuna de les activitats.

RESUM DE LES VINCULACIONS ALS DOCUMENTS DE DESPLEGAMENT CURRICULAR COMPETENCIAL PER ÀMBITS DEL DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ

	ÀMBIT DE DESPLEGAMENT CURRICULAR					
	CIENTIFICO TECNOLÒGIC	DIGITAL	CULTURA I VALORS	PERSONAL I SOCIAL	ARTÍSTIC	SOCIAL
Activitat: A0. Com definiries l'emergència climàtica?	1					
Activitat: A1. Què? Per què? Com? Per a què? I... ara què?!		1	1			
Activitat: A2. La temperatura emocional				1		
Activitat: A3. La peixera pel clima			1			1
Activitat: A4. Salut i ecodependència	1					
Activitat: A5. Transicions i projectes vitals			1			1
Activitat: A6. Existeix la pràctica perfecta?						
Activitat: A7. Passem a l'acció!		1				

*I ara...
què?*

ACTIVITAT PER ACTIVITAT_

Com definiries l'emergència climàtica?

Temps: 2 hores

Tipus d'activitat: Coneixements previs i exploració

Objectius

- Reflexionar sobre el coneixement que tenim en relació a l'Emergència Climàtica i diferents conceptes vinculats.
- Identificar els mitjans, mecanismes de comprensió i idees preconcebudes creades en relació a l'Emergència Climàtica.

Continguts

- Coneixement de conceptes bàsics sobre l'Emergència Climàtica (escalfament global, contaminació, emissions de CO₂, justícia climàtica, refugiats climàtics, energia fòssil, model econòmic, efecte en la salut, etc.).
- Mitjans de comunicació, xarxes socials i formació de l'opinió en relació a temes d'interès global.

Orientacions Guia Competències per a Transformar el Món	Competències a treballar	Continguts clau per àmbit
● <u>Reflexió crítica sobre les causes i conseqüències dels diferents problemes mediambientals degut a l'impacte de l'activitat humana tant de l'entorn proper com de l'entorn llunyà</u>	Competències bàsiques de l'àmbit científicotecnològic. Dimensió: Indagació de fenòmens naturals i de la vida quotidiana. Competència 1. Identificar i caracteritzar els sistemes físics i químics des de la perspectiva dels models, per comunicar i predir el comportament dels fenòmens naturals.	1. Model cineticomolecular. 2. Model d'energia. 7. Model de canvi químic. 8. Model atomicomolecular, enllaç químic, forces intermoleculars. Model estructura de les substàncies. 15. Fases d'una investigació. Disseny d'un procediment experimental. 16. Teories i fets experimentals. Controvèrsies científiques. Ciència i pseudociència.

- Interpretació crítica dels missatges procedents dels mitjans de comunicació, Internet i altres fonts, considerant la necessitat d'un sistema d'informació i de comunicació públic, veraç i transparent com a garantia de la democràcia

Competències bàsiques de l'àmbit digital.

Dimensió: Tractament de la informació i organització dels entorns de treball i aprenentatge.

Competència 4. Cercar, contrastar i seleccionar informació digital adequada per al treball a realitzar, tot considerant diverses fonts i mitjans digitals

13. Fonts d'informació digital: selecció i valoració.

14. Selecció, catalogació, emmagatzematge i compartició de la informació.

15. Ètica i legalitat en l'ús i instal·lació de programes, comunicacions i publicacions, i en la utilització de la informació.

A1.

Què? Per què? Com? Per a què? I... ara què?!

Temps: 2 hores

Tipus d'activitat: Coneixements previs i exploració

Objectius

- Identificar les causes de l'emergència climàtica i reflexionar sobre les accions necessàries per a atendre-la.
- Reflexionar sobre el rol que exercim en el nostre dia a dia per a contribuir a millorar o empitjorar la situació.
- Identificar les conseqüències del canvi en el nostre estil de vida.

Continguts

- Efecte de les emissions de CO₂ en l'escalfament global.
- Vinculació del model econòmic i social predominant amb la utilització d'energia fòssil.
- Controvèrsies o dilemes en les accions proposades per a promoure el canvi.

Orientacions Guia Competències per a Transformar el Món	Competències a treballar	Continguts clau per àmbit
● <u>Defensa i cura del medi ambient envers la seva regressió i deteriorament</u>	Competències bàsiques de l'àmbit científicotecnològic. Dimensió: Medi ambient. Competència 11. Adoptar mesures amb criteris científics que evitin o minimitzin els impactes mediambientals derivats de la intervenció humana.	12. Model d'ecosistema. 14. Història de l'Univers, de la Terra i de la vida. 17. Objectes tecnològics de la vida quotidiana. 19. Manteniment tecnològic. Seguretat, eficiència i sostenibilitat. 23. Processos industrials. Mesures industrials per la sostenibilitat i contaminants industrials. 24. Disseny i construcció d'objectes tecnològics.

- Interpretació crítica dels missatges procedents dels mitjans de comunicació, Internet i altres fonts, considerant la necessitat d'un sistema d'informació i de comunicació públic, veraç i transparent com a garantia de la democràcia

Competències bàsiques de l'àmbit de **cultura i valors**.

Dimensió: Sociocultural.

Competència 9. Analitzar críticament l'entorn (natural, científico-tecnològic, social, polític, cultural) des de la perspectiva ètica, individualment i de manera col·lectiva.

36. Diferència entre fins i mitjans. Relació entre pensament i acció.

37. Ciència i tecnologia com a àmbit de debat ètic (bioètica...).

38. L'exercici de la política i les seves repercussions ètiques.

39. El medi natural i les seves implicacions (ètica del consum, medi ambient).

41. Els mitjans de comunicació: tractament de la informació. Informació i comunicació en la xarxa.

La temperatura emocional

Temps: 2 hores

Tipus d'activitat: Introspectiva i expressió artística

Objectius

- Fomentar l'expressió de les emocions i el treball de cures en grup davant de situacions crítiques.
- Identificar el llenguatge artístic com un llenguatge transformador davant l'emergència climàtica.
- Entrenar el treball introspectiu i la revisió d'actituds i emocions.

Continguts

- El valor de la interdependència.
- Resiliència.
- Conflicte capital – vida.
- Les cures i l'expressió emocional.
- Ecoansietat.

Orientacions Guia Competències per a Transformar el Món	Competències a treballar	Continguts clau per àmbit
● <u>Comunicació assertiva de les emocions i de les necessitats, de forma que mostri estima cap a una mateixa i cap a l'Altre (empatia)</u>	Competències bàsiques de l'àmbit personal i social Dimensió: Autoconeixement Competència 1. Prendre consciència d'un mateix i implicar-se en el procés de creixement personal	1. Capacitats físiques i sensorials. 2. Capacitats cognitives. 3. Capacitats emocionals.

- Defensa i promoció dels drets propis i de les persones tant de l'entorn proper com llunyà a partir de l'assertivitat, l'empatia i la solidaritat

Competències bàsiques de l'àmbit de **artístic**.

Dimensió: Societat i cultura.

Competència 10. Fer ús del coneixement artístic i de les seves produccions com a mitjà de cohesió i d'acció prosocial.

10. Art i societat.

11. Art i compromís.

12. Interacció de les arts.

Temps: 2 hores

Tipus d'activitat: Lectura compartida d'un article i dinàmica de democràcia comunicativa

Objectius

- Conèixer plantejaments culturals alternatius al capitalisme.
- Exercitar la presa de decisions col·lectiva així com la representativitat.
- Incorporar una mirada decolonial a la justícia climàtica.
- Ampliar l'imaginari de referents diversos en la defensa del clima.

Continguts

- Decolonialitat.
- Perspectives culturals.
- Presa de decisions de forma col·lectiva.
- Participació en la creació d'activitats conjuntes a mig termini.

Orientacions Guia Competències per a Transformar el Món	Competències a treballar	Continguts clau per àmbit
● <u>Comprensió i valoració positiva dels diferents sistemes de creences, valors, cosmovisions i formes de vida presents en l'entorn proper i al món, respectant i valorant la diversitat cultural existent com una oportunitat d'aprenentatge i enriquiment</u>	Competències bàsiques de l'àmbit social. Dimensió: Cultural i artística Competència 8. Analitzar les manifestacions culturals i relacionar-les amb els seus creadors i la seva època, per interpretar les diverses cosmovisions i la seva finalitat.	3. Cronologia i temps històric. 4. Coneixements històrics temporals. 11. Les dones en la història i en les societats actuals. 13. Anàlisi d'imatges i referents estètics. Descodificació de llenguatges icònics, simbòlics i audiovisuals. 14. Defensa, protecció i difusió del patrimoni històric artístic i cultural. 15. Canvis, continuïtats i ruptures en el món de la cultura i l'art, i en les mentalitats. 16. La diversitat cultural i religiosa com a riquesa de les societats. Relativisme cultural.

- Pràctica i defensa de la dialèctica, com a forma d'apropar posicionaments amb l'altre i cooperar

Competències bàsiques de l'àmbit de **cultura i valors**

Dimensió: Interpersonal.

Competència 6. Aplicar el diàleg i exercitar totes les habilitats que comporta, especialment per a la solució de conflictes interpersonals i per propiciar la cultura de la pau.

26. El concepte de diàleg.

Tipus de diàleg. El diàleg com a forma privilegiada de comunicació d'idees, de sentiments i de relació.

27. Les condicions del diàleg: ordre, claredat, atenció, intencionalitat...

28. Els valors del diàleg: comprensió, exclusió de violència, cooperació, participació, sinceritat, escolta, igualtat de les veus, assertivitat, respecte, racionalitat...

29. El conflicte. Anàlisi de conflictes. El tractament dels conflictes interpersonals com a actor, com a espectador, com a afectat. Estratègies: conversa, negociació, mediació...

30. La cultura de la pau. Violència directa i violència estructural. Tipus de pau. Models i exemples de la cultura de la pau...

Temps: 2 hores

Tipus d'activitat: Cooperativa, analítica i de síntesi

Objectius

- Identificar les vinculacions entre l'emergència climàtica, la pèrdua de biodiversitat en el planeta i la inseguretat de la salut global.
- Comprendre i analitzar la salut com un sistema d'interdependència amb altres i amb els ecosistemes.

Continguts

- Ecodependència i interdependència.
- Model de salut: planetària, comunitària.
- Biodiversitat en perill.
- La zoonosi i les seves conseqüències.

Orientacions Guia Competències per a Transformar el Món	Competències a treballar	Continguts clau per àmbit
● <u>Compromís i implicació en desenvolupar propostes i accions de conservació del medi ambient, el territori i la naturalesa</u>	Competències bàsiques de científicotecnològic. Dimensió: Indagació de fenòmens naturals i de la vida quotidiana. Competència 2. Identificar i caracteritzar els sistemes biològics i geològics des de la perspectiva dels models, per comunicar i predir el comportament dels fenòmens naturals.	10. Model d'ésser viu. 11. Model d'evolució. 12. Model d'ecosistema. 14. Història de l'Univers, de la Terra i de la vida. 16. Teories i fets experimentals. Controvèrsies científiques. Ciència i pseudociència.

Competències bàsiques de
l'àmbit de **cientificotecnològic**.

10. Model d'ésser viu.

Dimensió: Salut.

Competència 12. Fer ús del
coneixement artístic i de les
seves produccions com a mitjà
de cohesió i d'acció prosocial.

A5.

Transicions i projectes vitals

Temps: 2 hores

Tipus d'activitat: Introspectiva i prospectiva

Objectius

- Reflexionar al voltant del propi projecte vital i dels propis valors.
- Analitzar el concepte de creixement i desenvolupament.
- Gestionar el panorama d'emergència climàtica i els canvis inherents, des del jo i les projeccions del futur.

Continguts

- Esgotament dels combustibles fòssils.
- Escalfament global.
- Desigualtat social i deute climàtic.
- Model productiu i laboral.
- Necessitats versus desitjos.
- Desenvolupament econòmic i models que posen la vida al centre.

Orientacions Guia Competències per a Transformar el Món	Competències a treballar	Continguts clau per àmbit
● <u>Reflexió crítica sobre les relacions econòmiques actuals (laborals, de producció, de consum, de cura) i sensibilitat a les conseqüències en la qualitat de vida de les persones, les comunitats i el medi ambient</u>	Competències bàsiques de l'àmbit social. Dimensió: Ciutadana. Competència 11. Formar-se un criteri propi sobre problemes socials rellevants per desenvolupar un pensament crític.	1. Textos de les ciències socials: descripció, explicació, justificació, interpretació i argumentació, i vocabulari propi. 2. Estratègies comunicatives en situacions d'interacció oral

- Promoció d'iniciatives econòmiques basades en els valors de la Justícia, les Cures i la Transformació Social

Competències bàsiques de l'àmbit de **cultura i valors**

Dimensió: Personal.

Competència 4. Identificar els aspectes ètics de cada situació i donar-hi respostes adients i preferentment innovadores.

16. Els criteris morals i la seva fonamentació: cura, justícia, compassió, reciprocitat, imparcialitat...

17. Imaginació i creativitat aplicades a les decisions ètiques.

18. La millora i la innovació com a estímul de l'avenç col·lectiu.

19. Principals sistemes ètics del segle XX: derivacions de l'utilitarisme i ètiques apriorístiques.

20. Codis deontològics professionals i empresarials com a concreció de l'ètica aplicada.

A6.

Existeix la pràctica perfecta?

Temps: 2 hores

Tipus d'activitat: Anàlisi de pràctiques

Objectius

- Identificar elements d'anàlisi d'una pràctica de justícia climàtica.
- Analitzar un ventall d'exemples diversos per entrenar el pensament crític.
- Comprendre la complexitat de pràctiques concretes i la seva capacitat transformadora.

Continguts

- El capitalisme verd.
- Exemples de pràctiques de justícia climàtica.
- Justícia climàtica.

Orientacions Guia Competències per a Transformar el Món	Competències a treballar	Continguts clau per àmbit
● <u>Posicionament i reflexió crítica sobre les diferents alternatives sorgides per compensar l'impacte mediambiental de la societat de consum</u>	Competències bàsiques de cultura i valors. Dimensió: Sociocultural. Competència 9. Analitzar críticament l'entorn (natural, científicotecnològic, social, polític, cultural) des de la perspectiva ètica, individualment i de manera col·lectiva.	36. Diferència entre fins i mitjans. Relació entre pensament i acció. 38. L'exercici de la política i les seves repercussions ètiques. 39. El medi natural i les seves implicacions (ètica del consum, medi ambient).

- Promoció i respecte dels drets individuals i col·lectius que garanteixen un entorn mediambiental segur per al desenvolupament dels éssers vius, en general, i de les persones, en concret

Competències bàsiques de l'àmbit **social**.

Dimensió: Històrica.

Competència 3. Interpretar que el present és producte del passat, per comprendre que el futur és fruit de les decisions i accions actuals.

1. Textos de les ciències socials: descripció, explicació, justificació, interpretació i argumentació, i vocabulari propi.
6. Vincles entre el passat, el present i el futur. L'empatia històrica.
7. La memòria històrica.
8. Elements de canvi i continuïtat entre etapes històriques. Arrels històriques de la contemporaneïtat.
11. Les dones en la història i en les societats actuals.

Passem a l'acció!

Temps: Un mínim de 10 sessions.

Tipus d'activitat: Activitats cooperatives i deliberatives per a posar en marxa una acció conjunta en context d'incidència.

Objectius

- Posar en pràctica les habilitats d'organització i comunicació col·lectiva.
- Planificar una tasca d'incidència transformadora i viable.
- Entrenar la capacitat de generar un discurs propi i consensuat entorn l'emergència climàtica.

Continguts

- Estratègies d'organització.
- Comunicació participativa.
- Dinàmiques democràtiques.

Orientacions Guia Competències per a Transformar el Món	Competències a treballar	Continguts clau per àmbit
● <u>Compromís i implicació en desenvolupar propostes i accions de conservació del medi ambient, el territori i la naturalesa</u>	Competències bàsiques de l'àmbit personal i social. Dimensió: Participació. Competència 4. Participar a l'aula, al centre i a l'entorn de manera reflexiva i responsable.	17. Habilitats i actituds per a la participació 18. Espais de participació 19. Recursos i tècniques de participació 20. Eines digitals de participació

- Planificació de tasques de forma cooperativa, incloent actors externs a l'aula o al centre escolar. Reconeixement de la cooperació com a forma d'apoderament col.lectiu

Competències bàsiques de l'àmbit de **cultura i valors**.

Dimensió: Sociocultural.

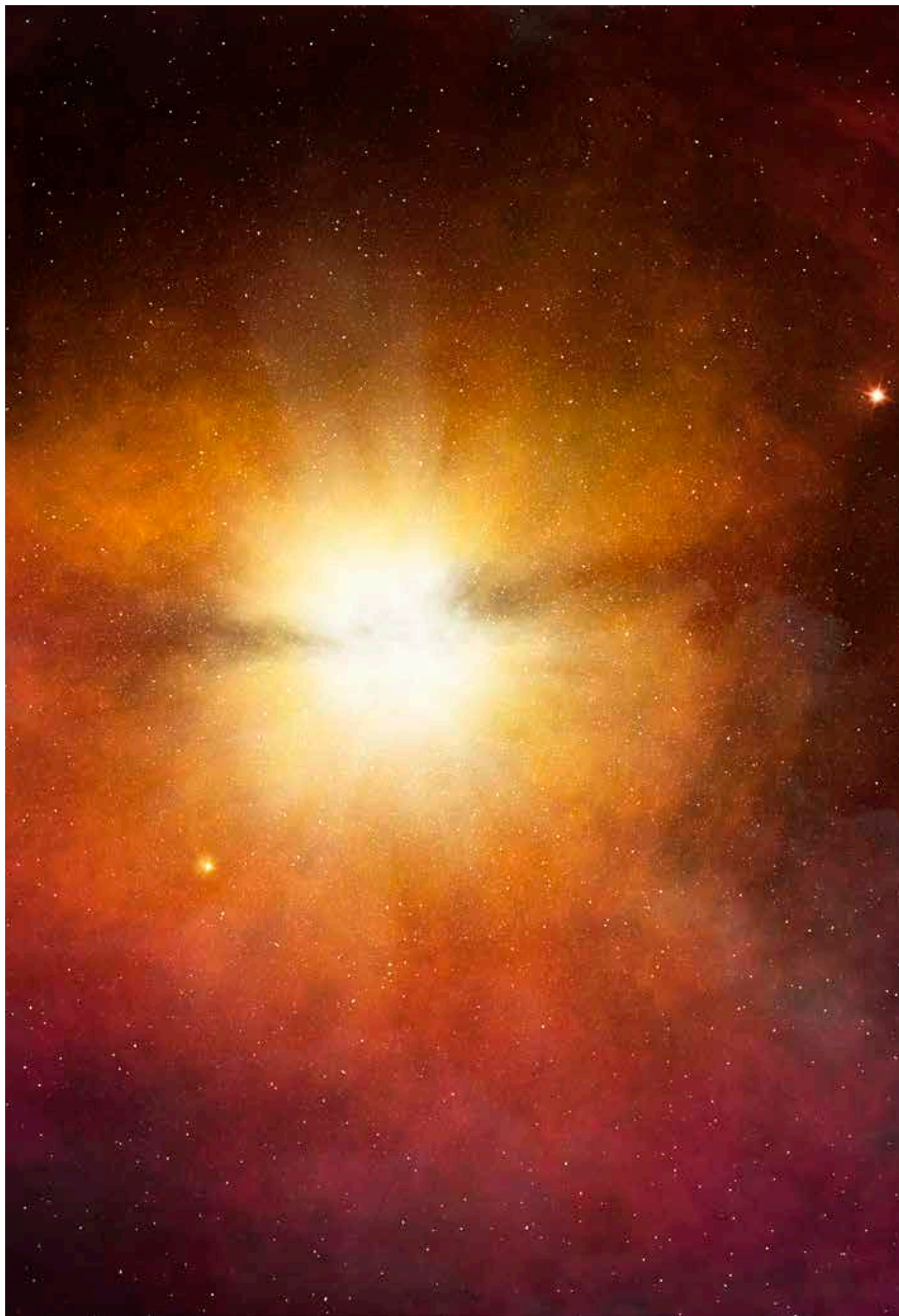
Competència 10. Realitzar activitats de participació i de col·laboració que promoguin actituds de compromís i democràtiques.

42. Les normes i els criteris del treball en grup i en equip.

43. Valors i actituds a partir d'un sistema democràtic: solidaritat, bé comú, compromís, diàleg

44. Àmbits de cooperació i participació: voluntariat, ONG, centres d'assistència comunitària.

45. La xarxa educativa en el territori: escoles, museus, sales d'art, centres artístics, biblioteques, centres esportius, esplais.

GLOSSARI DE CONCEPTES CLAU

L'emergència climàtica es comprèn dins d'una crisi multisistèmica: energètica, econòmica, sanitària, de les cures, crisi política. Tractar la crisi climàtica de manera aïllada no ens conduirà al canvi necessari.

Per això es consideren clau els següents conceptes que es convida a aprofundir.

Ecofeminismes

Corrents de pensament i pràctica política que, dins d'una varietat d'enfocaments, tenen en comú dues certeses: som éssers ecodependents i som éssers interdependents. Analitzen com es sosté l'actual sistema i a costa de qui ho fa.

Ecodependència

Tot el que necessitem per a sobreviure ho extraïem de la natura, la necessitem per a poder viure. Com per exemple: menjar, aigua, minerals, materials de construcció, energia fòssil, roba, etc.

Interdependència

Des què naixem fins que morim depenem unes persones d'altres. Això passa al llarg de tota la vida, per satisfer necessitats bàsiques i/o d'alimentació, del treball de cures, de la persona que ens consola emocionalment i un llarg etcètera.

Economia feminista (o economia de cures)

Es caracteritza per posar al centre de l'anàlisi la sostenibilitat de la vida, descentrant els mercats i l'intercanvi monetari, superant els biaixos androcèntrics, masculins i patriarcals de l'economia clàssica. La prioritat des d'aquest enfocament no és la reproducció del capital sinó la reproducció de la vida. Es concentra també en reconèixer desigualtats per pensar-la de manera més igualitària i on les tasques reproductives i feminitzades es llegeixin amb centralitat.

IPPC

Són les sigles amb les quals es coneix la Directiva 2010/75/UE del Parlament Europeu i del consell, de 24 de novembre de 2010, sobre les emissions industrials. Aquesta norma regula a tot l'estat tot allò relacionat amb matèria ambiental per a instal·lacions i activitats amb major potencial contaminant. És un tractat signat per més de 180 països.

Justícia climàtica

Conjunt de principis que reconeixen que si bé el canvi climàtic és causat per la humanitat i afectarà a tota la humanitat, no tots els grups socials, ni tots els països en són igualment responsables, ni se'n veuran igualment afectats. Defensen un tracte just per a totes les persones i tots els països, reconeixent el deute colonial, a l'hora de prendre decisions i polítiques per una transició ecosocial justa.

Eco ansietat

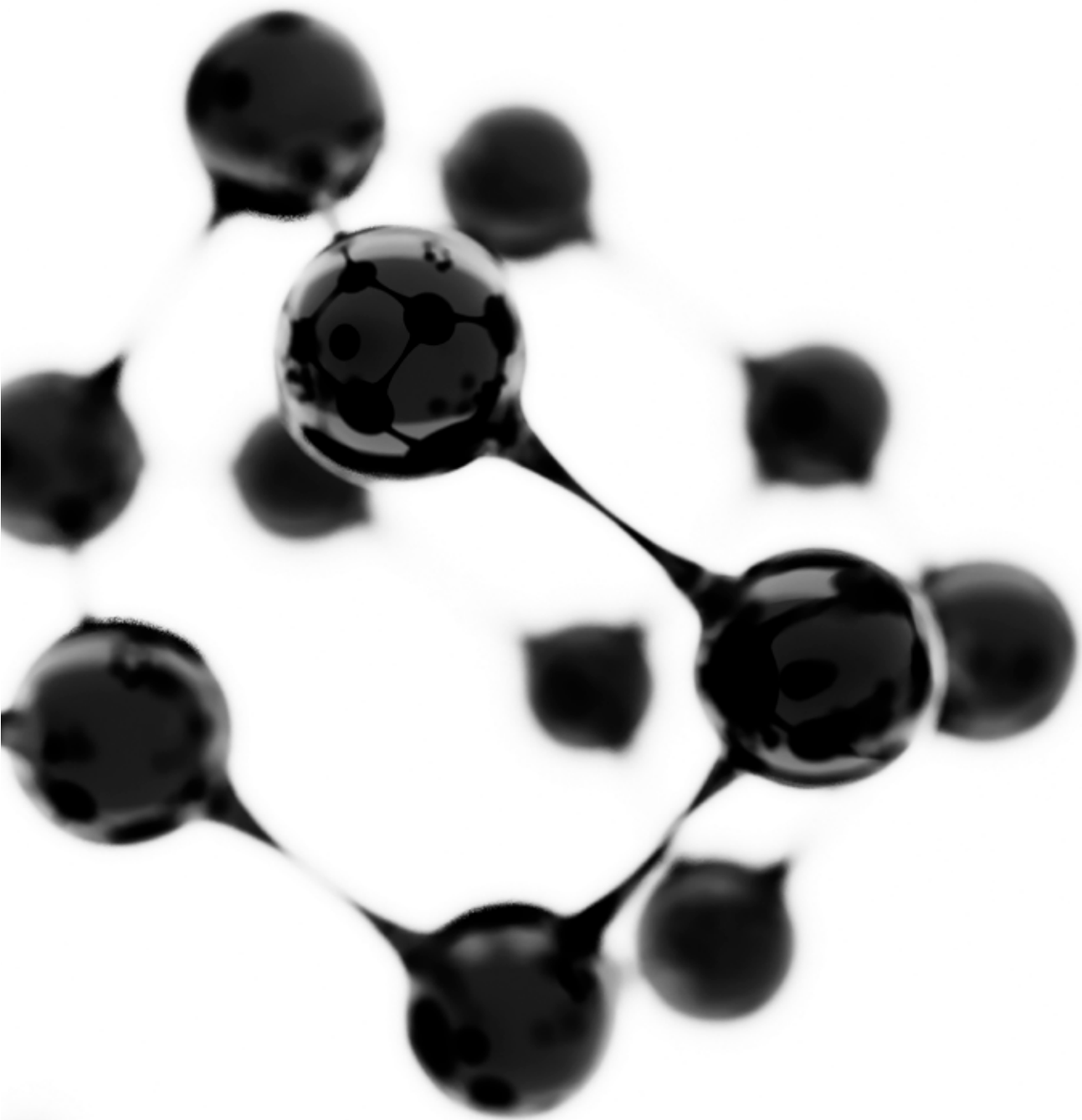
La consciència de les conseqüències de l'emergència climàtica i ecològica, presents i futures, així de la inacció actual dels governs per prevenir-les i evitar-les, són factors generadors d'una lògica preocupació, però que, segons com es visqui, es pot acabar traduïnt en estrès emocional. Necessitem posar al centre les emocions i escoltar-nos per tal que la por no ens bloquegi, per poder avançar cap a una elaboració resilient, positiva i col·lectiva d'aquestes emocions. Cal combinar un creixement de l'autoestima i l'autonomia personal amb una xarxa de suport mutu: som ecodependents i interdependents perquè ens necessitem i, a la vegada, necessitem certes habilitats socials i emocionals per gestionar incerteses i canvis.

Resiliència

És la capacitat de fer front i produir respostes regeneratives per superar l'adversitat. La resiliència no només s'entén a nivell personal sinó també a nivell col·lectiu i dels ecosistemes. Un sistema divers ecològicament parlant complirà més funcions ecològiques i suportarà millor una pertorbació específica. Com recull l'IPCC, és la "capacitat dels sistemes socials, econòmics i ambientals d'afrontar un fenomen, tendència o pertorbació perillosa responant o reorganitzant de manera que mantinguin la seva funció essencial, la seva identitat i la seva estructura, i conservin al mateix temps la capacitat d'adaptació, aprenentatge i transformació".

*Conceptes clau
per aprofundir
en l'emergència
climàtica.*

RECURSOS I CONTACTES!

Destaquem els següents recursos educatius amb els que podreu realitzar més activitats a l'aula i també aprofundir en el vostre coneixement sobre l'emergència climàtica.

ECOTONO S.Coop. **La vida en el centro. Procesos que atacan y procesos que protegen la vida. Ciencias sociales.**

Disponible a desarrollos-curriculares-sociales-profesorado.pdf (ecotonored.es). lavidaenelcentro@ecotonored.es

Entrepobles. **Unitat Didàctica i Exposició Els límits del creixement.** Disponible a:

<https://www.entrepueblos.org/publicaciones/expo-limites>.

Fariñas i Ausina, Sarai (2021). **Maleta pedagògica ecofeminista. La sostenibilitat al plat.** Garua. Disponible a https://cerai.org/wordpress/wp-content/uploads/2021/09/maleta-pedagogica-ecofeminista-sostenibilitat-al-plat-cerai_compressed.pdf. CERAI_Guia Maleta pedagògica_Cast22 comunicacion@cerai.org

Ecologistas en Acción. **Área de educación. ¿Qué es la economía ecológica? 99 preguntas y 99 experiencias para aprender a vivir en un mundo justo y sostenible.** Disponible a: https://www.ecologista-senaccion.org/wp-content/uploads/2018/12/99_Eco_eco.pdf.

MEL Educació ambiental (2020). **Coneguem la Biomassa forestal! Energia renovable i de proximitat.** Educació Secundària. Disponible a: <https://meeducacioambiental.cat/hem-dissenyat-materials-didactics-sobre-la-biomassa-forestal>. info@meeducacioambiental.cat

FUHEM (2019). **Tiempo de actuar. Recursos didácticos para convivir y perdurar. Materiales curriculares con enfoque ecosocial.**

Disponible a <https://tiempodeactuar.es/materiales-curriculares>. fuhem@fuhem.es

Entrepobles. **Alimentació. Guia informativa i proposta d'activitats per promoure l'alimentació agroecològica.**
 Disponible a: https://www.entrepobles.org/wp-content/uploads/2015/05/04_Guia_Alimentaci_tot.pdf.

Edualter (2019). **Per una escola i un món sostenible i en pau, posem la vida al centre.** Marc conceptual de la II Fase de la Campanya Com vivim, convivint d'Akwaba, sobre Sostenibilitat econòmica i social.
 Disponible a: https://comvivim.files.wordpress.com/2020/04/marccconceptual_2a_comvivim_mag.pdf.

Centre d'Educació ambiental de la comunitat de Valencia. (2020). **Sencillos experimentos para trabajar en el aula diversos aspectos del cambio climático.** Comprender el Cambio climático. Fichas de Trabajo. Generalitat de Valencia. Disponible a: <https://agroambient.gva.es/documents/20550103/170625582/Experimentos+para+trabajar+en+el+aula+diversos+aspectos+del+cambio+clim%C3%A1tico.+Fichas+de+trabajo/ae0b14a9-a845-47a1-b989-86dad58f08e1>.

Edualter. **Canvi climàtic: una anàlisi en clau global (2007). Alternatives vinculades a l'entorn proper i iniciatives des del Sud global.** Disponible a <http://historic-ng.edualter.org/material/actualitat/climatic>.

Per a més recursos didàctics, de reflexió pedagògica i de referència teòrica, podeu visitar:

- **Web d'Entrepobles amb accés a una àmplia diversitat de materials de referència sobre la temàtica:**
<https://www.entrepobles.org/publicacions>
- **Banc de recursos d'Edualter:**
<http://nova.edualter.org/ca/col-leccions/emergencia-climatica>
- **Recursos per a una educació transformadora de LaFede.cat:**
<https://www.lafede.cat/recursos-educatius/www.lafede.cat/recursos-educatius/index.html>

ENXARXA'T!_

La teva experiència és important per a continuar sumant. Si has utilitzat la guia d'emergència climàtica o alguns dels recursos suggerits **et convidem** que et posis en contacte amb **edualter@pangea.org** i **educacio@entrepobles.org** i ens **comparteixis la teva vivència**, reflexions i valoracions.

Tots els materials didàctics, són elements que volen ser útils i per tant estan vius per a continuar modificant-se a través de la pràctica.

**Si coneixes o crees
algun recurs per abordar
l'emergència climàtica des
d'aquest enfocament,
també fes-nos-ho saber
i entre totes anem teixint
aquesta xarxa cada
vegada més gran!**

NOTES

37.

Versió digital
del document

Barcelona 2021

Aquesta obra està llicenciada sota la llicència Creative Commons

Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional

Per veure una còpia d'aquesta llicència, visiteu

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>

Contacte

Entrepobles

educacio@entrepobles.org

www.entrepobles.org

Edualter

edualter@pangea.org

www.edualter.org

"Molta gent
petita, en molts
llocs petits, fent
coses petites,
pot canviar el
món"

Eduardo Galeano

